

специализация, социальная архитектура, мобильная архитектура, кинетическая архитектура, «зеленая» архитектура.

Annotation

The article tells about the basic aspects of teaching the course "Contemporary Issues and trends in the architecture of civil buildings" for the fifth grade students of the 18.00.02 "Architecture of buildings and structures" specialty. The goal, main tasks, tuition structure and methodology are made clear.

Keywords: contemporary Issues and trends in the architecture of civil buildings, cooperation, deep specialization, social architecture, mobile architecture, kinetic architecture, "green" architecture.

УДК 725.83

Обрізків А. В.

*аспірант кафедри архітектурного проектування цивільних будівель і споруд
Київського національного університету будівництва та архітектури*

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ РАТУШІ ЯК ІСТОРИЧНО СКЛАДЕНОГО ТИПУ ГРОМАДСЬКОЇ БУДІВЛІ

Анотація: у статті висвітлені результати досліджень функціонального зонування міських ратуш, що є регіональною особливістю Західної України. Зокрема розглянуті приклади ратуш з різних областей (Івано-Франківської, Львівської, Чернівецької, Закарпатської та Тернопільської) та визначені основні функції, які були сформовані з моменту проектування та набуті у ході історичного розвитку.

Ключові слова: функції, зонування, ратуша, громадська будівля, історичний фактор.

У малих містах та селах існує велика кількість громадських закладів культурного та адміністративного спрямування. Регіональною особливістю західного регіону України, зокрема саме міст, є наявність ратуші та ринкової площі біля або навколо неї. Щоб повністю дослідити тему громадських будівель культурного, соціального та адміністративного призначення, необхідно визначити особливості, якими наділені будівлі міських ратуш, їх історію заснування та поточне функціонування. Для прикладу розглянемо декілька міст Західної України де наявні вище зазначені установи.

Бучач. Тернопільська область. Населення: 12514 осіб. Головна ратуша міста була споруджена 1751 року за проектами львівських майстрів -

архітектора Бернарда Меретина та скульптора Іоганна Георга Пінзеля. Два нижніх яруси мають дванадцять залів, де була розміщена адміністративно-управлінська ланка міста та торговельні приміщення, які надавались в оренду місцевим торговцям. У 1811 році сталася пожежа, що змінила зовнішній вигляд ратуші. Згодом, у 20-х роках ХХ ст. перший поверх ратуші займали торгові приміщення, а другий - житло. Внаслідок такого використання до середини 50-х рр. було втрачено майже третину кам'яно-фігурних прикрас. У 1982 році у будівлі Бучацької ратуші було створено краєзнавчий музей та художню галерею. Наразі ратуша м. Бучач знаходиться на реставрації, відновлюються всі втрачені елементи скульптурного оздоблення. Щодо основних функцій, які надбала міська ратуша, то можна виділити: управлінську - магістрат, адміністративну, житлову, освітню (худ. школа), культурну (музей).

Рис. 1 Ратуша м. Бучач перед II Світовою Війною та сучасний вигляд

Коломия. Івано-Франківська область. Населення: 61120 осіб. Існуючу міську ратушу побудовано у 1877 році як основну будівлю магістрату міста. Місцеві "фоєрмани" (пожежники) вели нагляд за містом з найвищої точки ратуші. Також там вивішувалось табло з показниками температури повітря, щоранку горніст-вартовий виконував мелодію Франциска Карпінського "Коли вранішні встають зорі". У підвалі ратуші знаходилась судова тюрма, де за ґратами утримували ув'язнених, зокрема, І. Франка у 1880 році.

У повоєнні роки у будівлі ратуші розміщувалась стоматологічна поліклініка та медучилище, а внутрішній просторий двір використовувався для громадських судів. У 1970 році відбулася масова реставрація м. Коломия, що охопила і ратушу. Проект опоряджувальних робіт належав головному архітектору міста С. Гуменюку. Внаслідок реставрації вежа ратуші збільшилась у висоті на кілька метрів. Епохальним для ратуші став 1990 рік, коли у будівлі розмістився знову адміністративно-управлінський апарат міста. На даний момент у ратуші розміщується виконавчий комітет міської ради м. Коломия.

Отже, основними функціями за період існування міської ратуші м. Коломия були: управлінська, адміністративна, освітня та, навіть, частково слугувала поліклінікою.

Рис. 2 Ратуша в Коломії - сучасний вигляд та зображення на старих польських листівках.

Болехів. Івано-Франківська область. Населення: 21610 осіб. Міська ратуша споруджена у 1863 році. Ратуша має лише один поверх, у плані прямокутної форми. Головне призначення ратуші не змінюється з роками, тому до сих пір у будівлі розміщується міська рада Болехова.

Рис. 3 Ратуша в Болехові - сучасний вигляд та зображення на старих польських листівках.

Дрогобич. Львівська область. Населення: 76 686 осіб. Ратуша м. Дрогобич має історію з середини XIV ст. Перша була виконана з дерева, а наступна вже мурована, на три поверхи, що містила в собі кімнату війта, писаря та канцелярію, а бургомістр і райці засідали у великій кімнаті, що розміщувалась на другому поверсі. Як і у всіх ратушах, на третьому поверсі чи вежі розміщувався трубач, який слідував за станом міста. Схожою до Коломийської ратуші був підвал, що містив камери для ув'язнених. Стан будівлі з часом погіршувався, тому було прийнято рішення її розібрати та на її місці побудувати нову - за Віденським проектом. У 1913 році був оголошений конкурс на проект міської ратуші, куди надійшло 47 проектів.

Сучасну ратушу було побудовано у 20-х роках XX ст. Частину попередньої будівлі було розібрано та добудовано за новим проектом Мар'яна

Нікодимемовича. В середині ратуші є внутрішній дворик, який оточують стіни ратуші. Спеціально для засідань міської ради у будівлі існує мармурова зала.

Рис.4 Ратуша у м. Дрогобич. Фото 1956 року та зображення на старих польських фото.

Мукачеве. Закарпатська область. Населення 86 339 осіб. Міська ратуша знаходиться в самому центрі міста та включає в себе безліч функцій: міську раду, книгарню та туристичний центр. Побудована за проектом угорського архітектора Яноша Бабула-молодшого у 1903 році. На той момент у місті проживало 14 416 мешканців та нараховувалось 1553 будинки. Ратуша в плані квадратна, в обидва боки розташовані еркери, що завершуються гострими шпилями. Фасад в міру прикрашений ліпниною, пілястрами та балконами, так як з самого початку будівля проектувалась як адміністративна.

Рис. 4 Ратуша в Мукачевому - сучасний вигляд та зображення на старих польських фото.

Вижниця. Чернівецька область. Населення 4 230 осіб. Ратуша знаходиться на площі Ринок, що властиво західному регіону України, але має незвичну особливість - фактично площа є бульваром, що знаходиться між двома вулицями. Архітектурний ансамбль зберігся до наших часів. На площі навколо ратуші знаходиться міський парк, розміщені пам'ятники та благоустрій. Міська ратуша була збудована на початку XX ст. Щодо функцій, то за часів Австро-Угорщини в ратуші розташовувався магістрат, у період румунської окупації - мерія, у 20-х роках XX ст. - повітова управа, після проголошення незалежності

України - держказначейство, а у наші дні - міський суд. Більшість часу ратуша слугувала будівлею виконавчого апарату міста, і лише за незалежної України змінила призначення.

Рис. 5 Ратуша у Вижниці - сучасний вигляд

Висновки. Отже, проаналізувавши будівлі ратуш західного регіону України, зокрема, у Івано-Франківській, Львівській, Тернопільській, Закарпатській та Чернівецькій областях, можна визначити основні функції, які передбачались на початку проектування та на теперішньому етапі використання будівель.

Будівництво ратуш одержало значне поширення при наданні містам Магдебурзького права, в цей період вони мали виконувати наступні функції: виступати у ролі – будівлі магістрату, мерії, міської ради. Та, під впливом різної влади, що керувала регіоном, та містом зокрема, їх функції та зовнішній вигляд значно змінювались. Змінювалась поверховість, художнє оздоблення, планувальні рішення.

В наш час більшість ратуш Західної України зберегли своє перше призначення і слугують адміністративно-виконавчими будівлями. Деякі ратуші набули дещо інших функцій, наприклад: краєзнавчих музеїв (Бучач, Івано-Франківськ), туристичних центрів (Чернівці, Мукачево, Івано-Франківськ та ін.). Деякі їхні приміщення використовуються як: книгарні, установи по наданню адміністративних послуг тощо. У деяких випадках будівлі перетворювались на міський суд, музей та інші.

Можна виділити 3 основні функції, які в наш час виконують міські ратуші: управлінська, адміністративна, культурна. Дуже важливо забезпечити додаткову - соціальну функцію. Така можливість зумовлена тим, що розміри приміщень ратуші є значними, і вони можуть забезпечувати більше функцій, ніж це передбачено у наш час. Це характерно для ратуш, які розміщені у малих містах, із незначним населенням та площею території, такий підхід виключає потребу будівництва нових будівель для забезпечення певних функцій. Також, містобудівне розміщення міських ратуш є найвигіднішим для громадських

споруд, оскільки такі будівлі є легкодоступними та зручними для використання мешканцями населеного пункту.

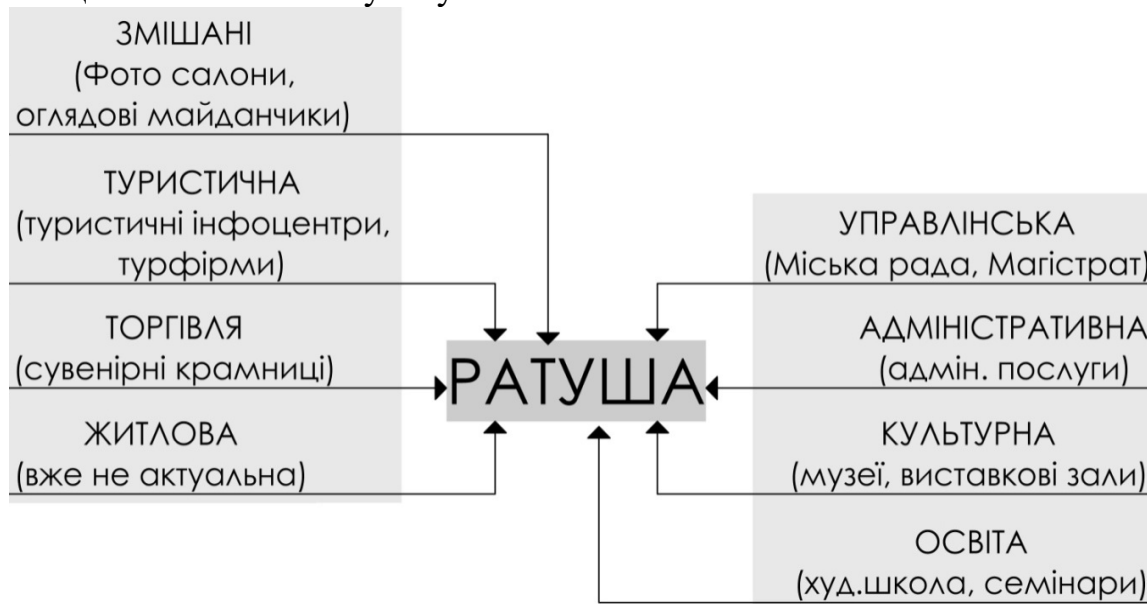

Рис. 6 Історично складені функцій міських ратуш Західної України

Література:

1. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях. — Луцьк: Вежа, 2000.
2. Старецька Л. І., Томнюк О. Є., Луценко З. М., Юрченко М. М. Місцеве самоврядування: оглядовий курс. Навчальний посібник. — К., 2006 — 78 с. — (Навч. прогр. для працівників місц. самоврядування)
3. Інформаційний портал: <http://zabytki.in.ua/>, <http://lviv.travel/> <http://www.drohobyczer-zeitung.com/>, <http://andy-travel.com.ua/>, <http://www.castles.com.ua/html>, <http://ua.dorogovkaz.com/>
4. О. Бориславська. Місцеве самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного політичного режиму. // Вісник Львівського університету. Серія юридична — 2011. Випуск 52.

Аннотація

В статті освещены результаты исследований функционального зонирования городских ратуш, которые являются региональной особенностью Западной Украины. В частности, рассмотрены примеры ратуш из разных областей (Ивано-Франковской, Львовской, Черновицкой, Закарпатской и Тернопольской) и определены основные функции, которые сформировались на момент проектирования и в ходе исторического развития.

Ключевые слова: функции, зонирование, ратуша, общественное здание, исторический фактор.

Abstract

The article is presenting research results about functional utilising of city rathause, which is a regional peculiarity of Western Ukraine. In particular considered examples of city halls from

different areas of Ukraine (Ivano-Frankivsk, Lviv, Chernivtsi, Transcarpathian and Ternopil) and the basic features that were formed from the moment of designing and acquired historically.

Keywords: functions, zoning, town hall, common buildings, historical factor.

УДК728:620.9

Пекер А.Й.,

к.арх., доцент кафедри теорії архітектури КНУБА

Іванченко А.С.,

ст. групи АБС-63 кафедри теорії архітектури КНУБА

ОСНОВНЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ЖИЛЫХ ЗДАНИЙ И ВОЗМОЖНОСТЬ ДАЛЬНЕЙШЕГО РАЗВИТИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ЭНЕРГОСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ

Аннотация: рассмотрены вопросы экологической оценки и выбора энергосберегающих систем при проектировании строительных комплексов.

Ключевые слова: строительство, экология среды, системы энергосбережения.

Постановка проблемы. Последние 150 лет человечество активно использует энергетические ресурсы, которые в своей основе не являются возобновляемыми. Сегодня любой современный человек прекрасно понимает, что такая глобальная эксплуатация земных недр неминуемо приведет к закономерному результату – их дефициту, а урон, наносимый экологии планеты многочисленными выбросами и загрязнениями окружающей среды, в конечном итоге поставит население нашей планеты на грань выживания.

Современные подходы к выбору и рациональному использованию энергосберегающих систем в архитектурной практике имеют цель обеспечить создание качественной и безопасной для жизни и деятельности пространственной среды.

Анализ исследований и публикаций. Активно тема энергосбережения в строительстве начала развиваться во всем мире с 70-х годов прошлого века в рамках общей линии на экономию энергоресурсов и появившейся концепции "устойчивого развития". Энергоэффективные здания как новое направление в экспериментальном строительстве появились после мирового энергетического кризиса 1974 года. Они стали ответом на критику специалистов Международной энергетической конференции (МИРЭК) ООН в том, что современные здания обладают огромными резервами повышения их тепловой